

ทรงลักษณ์ ตันติพรวิชกุล 2554: การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ปรินญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการ ระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์พันธ์ทิพย์ จงโกroy, Ph.D. 112 หน้า

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน และการย้ายถิ่นฐานของครัวเรือน 2) สืบสวนการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ และแหล่งที่มาของรายได้ครัวเรือน และ 3) สืบสวนการเปลี่ยนแปลง อัตลักษณ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนตำบลอัมพวา โดยใช้วิธีการสำรวจภาคสนามโดยตรง การอ่านแผนที่และการแปลรูปถ่ายทางอากาศ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับครัวเรือนในตำบลอัมพวาจำนวน 120 ครัวเรือน และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบกับการใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวส่งผลให้วิถีชีวิตของครัวเรือนในตำบลอัมพวา มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ก้าวเข้าสู่กระบวนการเสื่อมถอยของสังคมเกษตร (De-agrarianization process) ซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในแปลงที่ดินที่เป็นที่อยู่อาศัยในลักษณะที่มีการผสมผสานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจโฮมสเตย์ การค้าขาย ฯลฯ ในขณะที่ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของอัมพวายังคงรูปแบบของการกระจุกตัวเป็นแนวริมน้ำและถนนสายหลัก (river- and road-linear settlements) สำหรับการย้ายถิ่นฐาน พบว่า ครัวเรือนที่ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลอัมพวาและไม่เคยย้ายถิ่นฐาน นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวยังส่งผลให้ครัวเรือนเปลี่ยนไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรถึงร้อยละ 41 ของครัวเรือนที่ตอบแบบสัมภาษณ์ และมีครัวเรือนที่มีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้สัดส่วนของรายได้ครัวเรือนจากนอกภาคเกษตรสูงถึงร้อยละ 60 ของครัวเรือนที่ตอบแบบสัมภาษณ์ และครัวเรือนที่เคยมีอาชีพทางการเกษตรร้อยละ 57 มีมุมมองว่าตนเองไม่มีความเป็น “เกษตรกร” อีกต่อไป นอกจากนี้ ยังพบว่าครัวเรือนที่ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้ แนวโน้มของการเสื่อมถอยของการเป็นสังคมเกษตรซึ่งเป็นเอกลักษณ์อันนำมาซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวของอัมพวา อาจส่งผลในทางลบต่ออนาคตของการท่องเที่ยวของอัมพวาได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของวิถีชีวิตครัวเรือนในสังคมเกษตรเช่นชุมชนอัมพวาแห่งนี้

Songlak Tuntipornwanichkul 2011: Livelihood Changes by Tourism Development in Tambon Amphawa, Changwat Samut Songkhram. Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management), Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Ms. Puntip Jongkroy, Ph.D. 112 pages.

The research objectives were to 1) to monitor in land use changes , settlement pattern and migration of households, 2) explore the shifts in occupation and household income and 3) explore changes of social identification and the characteristics social relationship in Amphawa community. The field techniques applied are direct field survey, map readings and aerial photos interpretation, semi-structured interviews with key informants, structured interviews with 120 households and participatory observation. To analyze, content analysis and descriptive statistics were used.

It was found that tourism development has had impacts on the changes of household livelihoods in Tambon Amphawa towards '*de-agrarianization process*' in which the uses of residential plot are nowadays mixed with tourist-related activities such as homestay and trading whereas river- and road-linear settlements remained the major patterns of settlement in Amphawa. Most households are domiciled in Tambon Amphawa and have never migrated. Moreover, tourism development has influenced 41 percent of respondents to change their occupational to non-farm activities. Samples that earned income from additional occupation have increased significantly. As a result, the proportion of income from non-farm sources has reached 60 percent of household income. Resulted by these changes, 57 of former farmers do not consider themselves 'farmer' any longer. Besides, it was found that most respondents neglected to participate in community activities. As there is a tendency that Amphawa has moved towards '*de-agrarianization process*' which lessen its prominent features for tourism development; the process would have a negative effects on Amphawa tourism development in the future. Therefore, relevant organizations should find out a guideline for tourism development that brings about sustainability of household livelihoods in agrarian society like Amphawa community.

Student's signature

Thesis Advisor's signature